**עד א ב** מיי' פ"ה מהלכות מעה"ק הל' יב ופ"ג מהלכות עיו"כ הלכה ה :

תורה אור

ויקרא ד *ועולה גופה מנלן? א] דכתיב °אל יסוד מזבח העולה" ב] למד על עולת חובה שטעונה יסוד, אי מה להלן ג] שתי מתנות שהן ארבע אף כאן שתי מתנות שהן ארבע? אמר אביי ד] למה לי למכתב °"סביב" בעולה "סביב" בחטאת *הוו שני כתובין הבאין כאחד *וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין, הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר? הוי ה] אשם שלשה, ושלשה ודאי אין מלמדין : (שם א)

ו] **הבכור נאכל לכהנים :** ת"ר מנין לבכור שנאכל לשני ימים ולילה ז] שנאמר °ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין" הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד, וזו שאלה נשאלה לפני חכמים בכרם ביבנה: בכור לכמה נאכל נענה ר"ט ואמר לשני ימים ולילה אחד, היה שם תלמיד אחד שבא לבית המדרש ח] לפני חכמים תחלה ור' יוסי הגלילי שמו, אמר לו רבי מנין לך אמר לו: בני, שלמים קדשים קלים ובכור קדשים קלים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד אמר לו רבי: בכור מתנה לכהן וחטאת ואשם מתנה לכהן מה חטאת ואשם ליום ולילה אף בכור ליום ולילה אמר לו ט] נדון דבר מ(תוך) דבר ונלמד דבר מ(תוך) דבר מה שלמים אין באין על חטא אף בכור אינו בא על חטא מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד אמר לו רבי נדון דבר מדבר י] (ולמד) דבר מדבר חטאת ואשם מתנה לכהן יא] ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין באין בנדר ונדבה אף בכור אינו בא בנדר ונדבה מה חטאת ואשם נאכלין ליום יב] אחד אף בכור נאכל ליום אחד, קפץ ר"ע ונסתלק ר"ט אמר לו הרי הוא אומר *ובשרם יהיה לך יג] הקישן הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד אמר לו יד] היקשתו לחזה ושוק של שלמים ואני מקישו לחזה ושוק של תודה מה תודה נאכלת ליום ולילה אף בכור נאכל ליום ולילה, אמר לו הרי הוא אומר "ובשרם יהיה לך" שאין ת"ל טו] "לך יהיה" ומה ת"ל "לך יהיה" *הוסיף הכתוב הויה אחרת בבכור, וכשנאמרו דברים לפני ר' ישמעאל אמר להן *צאו ואמרו לו טז] לר"ע טעית: תודה מהיכן למדה משלמים [וכי] דבר הלמד בהיקש *חוזר ומלמד יז] בהיקש הא אין עליך לידון בלשון אחרון אלא בלשון ראשון ור' ישמעאל האי "לך יהיה" מאי עביד ליה? *לימד על בכור בעל מום שהוא מתנה לכהן *שלא מצינו בכל התורה יח] ור"ע יליף ליה "מבשרם" חד תם וחד בעל מום ור' ישמעאל מבשרם דהנך בכורות קאמר במאי קמיפלגי מ"ס *הימנו ודבר אחר הוי היקש ומ"ס לא הוי היקש בשלמא למ"ד לא הוי היקש היינו דכתיב °וכן יעשה לאהל מועד" *כשם שמזה לפני ולפנים אחת למעלה ושבע למטה מדם הפר כך מזה בהיכל, וכשם שלפני ולפנים אחת למעלה ושבע למטה מדם השעיר כך מזה בהיכל אלא למ"ד הוי היקש מאי איכא למימר יט] *מקומות הוא דגמרי מהדדי (במדבר יח) (ויקרא טז) (שם)

**ועולה גופה מנלן ·** כדי נסבה דהא מק"ו ילפינן לעיל בפירקין (דף נב·) והאי קרא לדרשא אחרינא כ] אוקימנא וקיצור דברים הוא דנקט לה מקרא דאי לאו ק"ו הוה ילפינן לה כא] מיניה : **אי מה כו' אף כאן ·** *דבכור "זריקה"-"זריקה" מעולה ילפינן מה להלן ד' מתנות שתים שהן ארבע : **"סביב" בחטאת ·** במילואים ובעולה מסביב שמעינן ביה ד' מתנות כב] שסובב בדמה *רוחות המזבח : **אין מלמדין ·** ואע"ג דהכא לאו בבנין אב אתו באין ללמוד אשמעינן אביי דשני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין אפי' בג"ש אותו דבר שנכתב בשניהן: **ובשרם יהיה לך ·** בבכור כתיב : **לחזה ושוק של שלמים ·** ולקמיה פריך כג] (אשל) תודה אקשינן : **בכרם ·** ת"ח יושבין שורות ככרם כך מפורש בברכות ירושלמי : **שבא לבית המדרש תחלה ·** היא היתה תחלת ביאתו לפניהם ביבנה : **וחטאת ואשם מתנה לכהן ·** אבל שלמים לבעלים: **נדון דבר מדבר ·** כלומר שכמותו ודומה לו : **אין באין על חטא ·** כחטאת ואשם : **אינו בא בנדר ובנדבה ·** לאפוקי שלמים דבאין בנדר ובנדבה : **ונסתלק ·** נשתתק : **הקישו הכתוב ·** ואין משיבין על ההיקש: **הוסיף לך הכתוב כו' ·** כלומר מודה אני לדבריך שלחזה ושוק של תודה כד] צריכין אנו להקישו דתפסת מועט תפסת מיהו מהדר הכתוב בסיפיה דקרא "לך יהיה" דלא איצטריך דהא כתיב ברישיה "יהיה לך" הוסיף לו הכתוב הויה אחרת כמו זו הבאה לו בהיקש : **ה"ג וכשנאמרו דברים לפני ר' ישמעאל אמר להם צאו ואמרו לו** כה] **לר"ע טעית תודה מהיכן למדה משלמים** כו] **ודבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אין עליך כו' ·** טעיתה במה שחזרת בך מהיקש שלמים ואתה מקישו לתודה דלא למדו הכתוב אלא משלמים דאי מתודה חזה ושוק לא כתיב בה אלא מדאיתקש תודה לשלמים נפקא לן בה חזה ושוק בת"כ דתניא לפי שיצאה תודה לידון בדבר החדש שטעונה לחם יכול אין לך בה אלא חידושה כז] ת"ל תורת זבח השלמים אם על תודה מה שלמים טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אף תודה כו' : **ודבר הלמד בהיקש** כח] **יחזור וילמד על הבכור בהיקש ·** ליאכל ליום ולילה : **אין עליך לדונו בלשון אחרון ·** להקישה לחזה ושוק של תודה: **אלא בלשון ראשון ·** לשל שלמים: **שלא מצינו ·** ללמדו בכל התורה כולה אלא מכאן : **דהנך בכורות ·** בכור שור בכור כשב בכור עז כט] וכל לשון רבים דקרא עלייהו קאי לר' ישמעאל וה"נ אמרינן גבי "ואת דמם ואת חלבם" לר' ישמעאל בפרק ב"ש (לעיל לז): **במאי קמיפלגי ·** רבי ישמעאל ור"ע דע"כ אין היקש חוזר מלמד בהיקש ור"ע מ"ט גמיר לה : **הימנו ודבר אחר ·** אכילת חזה ושוק של תודה ליום ולילה הימנו ודבר אחר (העמידו) (המלמד) כתב בה דכתיב בתודה יום ולילה היא למדה ממקום אחר נ] ומאי היא חזה ושוק (לא כתיב בה : **דבי ישמעאל סבר היקש הוא ·** כמלא מה שחזה ושוק נא] נאכלין ליום ולילה מן ההיקש למד · ור"ע סבר הואיל ויום ולילה בתודה כתיב אע"ג דחזה ושוק למדה נב] בהיקש, לא הויא זמן אכילת חזה ושוק של תודה דבר הלמד בהיקש : **כשם שמזה לפני ולפנים כו' ·** ולפני ולפנים גופיה אחת למעלה ושבע למטה בפר ושעיר בהימנו ודבר אחר גמר נג] (דבפנים) למעלה בפר לא כתיב ביה מניינא דכתיב (ויקרא טז) והזה באצבעו על פני הכפרת וקדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים נד] ושבע למטה הוא דכתיבא ביה ובשעיר חטאת למעלה הוא דכתיבא והזה אותו על הכפרת ולפני הכפרת "אותו" חדא משמע נה] (ולפני הכפרת) לא כתיב (שבע) וגמירי בהיקשא מהדרי דכתיב "ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר" אלמא עבודת פר ושעיר בפנים נו] בהימנו ודבר אחר ילפינן דמקצת (עבודה) כל אחד (כתובה) בו ומקצתה למד מחבירו , והדר מיגמר היכל מפנים בהיקשא דכן יעשה לאהל מועד" אלמא הימנו ודבר אחר לא כהיקשא חשיב לה : **אלא למ"ד הוי היקש ·** היכי הדר היכל וגמר מיניה בהיקשא : **מקומות הוא דגמירי מהדדי ·** ואין זה נז] חוזר ומלמד בהיקש, דבהיקש קמא בהמות איתקוש ובהיקשא בתרא מקומות איתקוש , אבל גבי תודה ובכור *חזה ושוק של (תודה) נח] הוקשה (לבכור) והיא עצמה למידה משלמים בהיקש :

ה"ג

**למה** לי למכתב סביב בעולה סביב בחטאת הוו שני כתובים · לט] סביב בעולה איצטריך לכדאמר לעיל יכול יזרקנו זריקה אחת ת"ל סביב אלא סביב דחטאת קאמר ל"ל דארבע קרנות כתיב ביה מ] ומיהו לרבי ישמעאל קשה דאיצטריך לגזירה שוה דיליף מיניה פיסוק ד' מתנות בעולה כדאמר לעיל ועוד למ"ד לעיל (דף נג·) בחטאת טתן אמה אילך ואמה אילך איצטריך בחטאת סביב לגופיה שלא תאמר דסגי בשתי מתנות *ברוחב אחת בשתי קרנות ושמא סביב דעולה הוא *דמייתי דעולה סביב כתיב בעולה בפרשת ויקרא מא] ועוד דעולה אתיא זריקה זריקה משלמים: **ואני** מקישו לחזה ושוק של תודה · משום דלחומרא מקשינן : **וכי** דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש · תימה ונקשיה לחזה ושוק של איל נזיר דכתיב בהדיא ונאכל ליום ולילה כדמרבינן לעיל מב] *בפ"ק (דף ד) ובפרק כל הפסולין (דף לו·) מג] וכ"ת דהאי דמרבינן מבשר זבח תודת שלמיו חשיב היקשא מד] א"כ היכי יליף לה לעיל מחטאת ואשם דילפינן *מההוא קרא ולעיל (דף כ·) איבעיא לן אי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בבנין אב ולא איפשיטא ויש לומר דמסתברא לאקושי לתודה שנוהגת בכל בהמה מה] *בבכור ולא לאיל נזיר דאינו נוהג אלא באיל א"נ בשוק הימין כתב *ותודה ילפי' משלמים דכתיב בהו ימין אבל איל נזיר לא כתיב ביה ימין :

ואיבעית

נ"ל כיון דבכור נ"ק

[פסחים סה. ע"ש]

גי' הב"ק רוחות המזבח

[פי' תוס' פסחים סד: ד"ה אתיא]

[בכורות כו:]

[שם כח.]

[יומא עה: ע"ש]

[לעיל מט: וש"נ]

[בכורות כו: לעיל לז:]

[שבת סג: וש"נ]

[מנחות עח. יומא נג.]

[שם]

נ"ל קאי התלמוד קאי הלימוד נ"ק

גי' צ"ק חזה ושוק של בכור הוקשה לתודה וכיא כו' כצ"ל

נ"ל ברוחב

גי' הב"ק דמייתי

[קדושין כב. וש"נ]

מה שנרשם כאן בפ"ק דמרבי' שלמי נזיר ליתא ועי' לעיל דף ד ע"א וצ"ל כדמרבינן לעיל בפ' כל פסח וליכן נ"ק

נ"ל נמי מהאי קרא

נ"ל בבכור

נ"ל בבכור ותודה נ"ק

## שיטה מקובצת

א] דכתיב אל יסוד כו' פ"ה דכדי נסבא כו' היינו לשיטתו דלעיל אבל לפי' ריב"א אתי שפיר ואע"ג דאוקימנא לעיל בשירים בעולה לפי' רבינו חיים מ"מ [אמרינן נמי] בתחלת עולה דהוא פשטיה דקרא לפי' ריב"א ולפירוש רבינו חיים וא"ת אכתי תחלת דמים דכל הקרבנות כנגד היסוד מנלן לפי' רבינו חיים דלא [אתא] קרא דאל יסוד העולה רק בעולה וי"ל דילפינן להו נמי בג"ש דזריקה מעולה כמו בכור ומעשר ופסח ה"ה נמי לכל הקרבנות אלא משום דהוי קבעי על הבכור אי נמי א) לאחר שפי' כל הקרבנות קבעי הכא כנגד היסוד מנלן ואכולהו קרבנות קאי וא"ת ולמאן דדריש בכור ומעשר מדם ובחיך ישפך לומר דהם בשפיכה שהם כנגד היסוד מגליה כיון דלא שייך ג"ש דזריקה ואין סברא לומר דפליג בהא דהא לא אשכחן שום תנא דפליג אלא בשפיכה אבל כנגד היסוד לא אשכחן שום תנא דפליג ועוד דמתני' דקתני כנגד היסוד מסברא אתי ככולי עלמא ותירץ ריב"א דיסוד גופיה נפקא מישפך דלשון שפיכה משמע ששופך על גבי דבר אחר והיינו על גבי היסוד דהיינו דבר חלק אבל מאן דיליף להו מאת דמם תזרוק לא הוי ידעינן כנגד היסוד אלא מג"ש דזריקה · תו' מהר"פ : ב] על תיבות למד על עולת שטעונה יסוד נרשם מלמעלה קו להורות שאין זה מדברי התלמוד (ותיבת חובה נמחק) : ג] להלן ארבע מתנות אף כאן ארבע מתנות (ועל תיבות שהן ארבע נרשם קו) : ד] למה לי למכתב סביב בעולה כו' תימה והלא אינם שוין דעולה היינו ב' מתנות כו' ועוד דהיא למטה וחטאת למעלה אלא אחטאת קאמר כו' לשון מהר"פ : ה] אשם שלשה : תימה דלא מצינו למילף אשם מעולה דאיכא למיפרך מה לעולה שכן כליל וי"ל דבאשם נמי כתיב זריקה וילפינן בג"ש מעולה שטעונה יסוד לתחלת דמו וה"ה דהמ"ל הוי שלמים ג' כתובים הבאים[כאחד]דנאמר בהם זריקה : ו] ונאכלים בכל העיר וכו' ת"ר מנין:ז] ולילה אחת שנאמר :ח] תיבות לפני חכמים נמחק :ט] א"ל בני נדון דבר מדבר ונלמד דבר מדבר שלמים קדשים קלים ואין באין על חטא ובכור קדשים קלים ואינו בא על חטא : י] ונלמד דבר : יא] מתנה לכהן ואינן באים בנדר ונדבה ובכור מתנה לכהן ואין בא בנדר ונדבה מתיבות מה חטאת כו' עד תיבת ונדבה נמחק:יב] ליום ולילה אחד אף בכור נאכל ליום ולילה אחד :יג] לך וכו' הקישן : יד] לו אתה היקשתו : טו] ת"ל יהיה לך ומה ת"ל יהיה לך הוסיף:טז] לו לעקיבא : יז] בהיקש · וא"ת ולילף בכור בהיקשא דחזה ושוק דאיל נזיר דכתיב בגופיה זמן אכילתו כדדרשינן מזבח תורת שלמיו לרבות שלמי איכא למימר דגם זה חשיב היקש דאיתקש לתודה ואע"ג דאיכא יתורא דא"כ חטאת ואשם נמי לא נפקא אלא מהאי קרא וכיון דחשיב היקש הכא ילפינן בכור לעיל מבנין אב דחטאת ואשם והלא דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בבנין אב ולעיל לא איפשט לן וי"ל דמחזה ושוק דאיל נזיר לא מצי יליף משום דהתם יש זרוע בשלה שנם הוא מתנה לכהן ובהאי קרא דבכור לא כתיב כי אם חזה ושוק גרידא דליכא בהדיה דבר אחר שהוא מתנה לכהן · לשון מהר"פ :יח] התורה כולה ור"ע יליף ליה מובשרם כו' ורבי ישמעאל ובשרם דהנך: יט] מקומות הוא כו' דבהיקש קמא איתקש פר ושעיר ובהיקש בתרא אקשינן היכל לבין הבדים הלכך היקשא בתרא לא הוי מעין היקשא קמא :כ] אתרינא אוקמינא : כא] לה תלמודא מהכא ג) כלומר אי דבכור והד"א : כב] מתנות שיסבב בדמה ארבע רוחות : כג] פריך דלמא לחזה ושוק של תודה : כד] תודה הוקש תיבות צריכין אנו להקישו נמחק : כה] לו לעקיבא טעית : כו] משלמים דבר הלמד אות ו' נמחק : כז] חידושה בלבד ת"ל וזאת תורת זבח השלמים וגו' : כח] בהיקש האך חוזר ומלמד על [illegible] עו דכתיבי בקרא וכל לשון רבים דקרא לר' ישמעאל עלייהו קאי והכי נמי : ל] אחר דלא כתיב בה חזה ושוק הס"ד : לא] ושוק של תודה נאכלין ליום כו' למד הלכך אינה חוזרת ומלמדת בהיקש הס"ד : [illegible] בהיקש : לג] גמר דלמעלה ותיבת דבפנים נמחק : לד] פעמים שבע למטה כו' ובשעיר אחת למעלה בלחוד כתיבא והזה אותו: לה] משמע ושבע למטה לא כתיב וגמירי תיבות ולפני הכפורת נמחק : לו] בפנים [illegible] ודבר אחר ילפינן דמקצת עבודות כל אחד ואחד כתובות בו ומקצתו הוא למד מחבירו והדר מיגמר פנים אהיכל בהיקשא דכן כו' לא היקשא חשיב ליה הס"ד : לז] זה קרוי חוזר : לח] תודה עצמה הוקשה: [illegible] עולה לא קאי דאיצטריך לאתויי לכדאמר : מ] ביה ואם אינו ענין לגופיה תנהו ענין לעולה והוי ב' כתובים בעולה ואין מלמדין ומיהו לר"י קשה דאצטריך סביב לגזירה : מא] עיין בהשמטות בסוף המסכת : מב] לעיל בפרק כל הפסולין ותיבות בפ"ק נמחק : מג] ואין לומר דהאי תיבות וכ"ת ל"ש : מד] היקשא דא"כ : מה] כבכור ולא לאיל נזיר שאינו נוהג :

א) אולי צ"ל נאחר ספירה דבכור ומעשר ופסח טעונין מתן דמים ואימורין ככל הקרבנות קבעי הכא וכו'. ב) נראה דצ"ל מהכא הס"ד ומה"ד אי מה כו' אף כאן כלומר אי דבכור כו'.

ואיבעית

(ט"ז בכור) יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין (ט"ז שלמים)